

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В УМОВАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ

На всіх етапах розвитку бухгалтерського обліку визначення фінансового результату майже беззаперечно визнавалося основною метою обліку. У різні часи у центрі уваги обліковців знаходилися прибуток і методика його розрахунку. У зв'язку із цим поставало багато проблем, пов'язаних із його визначенням, обліком та відображенням у звітності. Головною метою створення та подальшої діяльності будь-якого господарюючого суб'єкту незалежно від виду його діяльності чи форми власності є отримання кінцевого фінансового результату, тобто прибутку.

Дослідженню проблем формування та обліку фінансових результатів приділяли увагу такі вчені, як: В.Я. Бутинець, Г.В. Савицька, С.Ф. Голов, В.І. Іващенко, В.М. Костюченко, А.Г. Загородній, А.Б. Борисов, Г.Л. Вознюк, Н.В. Чабанова, П.А. Костюк, В.Г. Лінник, В.В. Сопко та ін.

Р.В. Скасук трактує фінансовий результат як якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства [1].

Ф.Ф. Бутинець розкриває фінансовий результат через прибуток або збиток організації (співставлення доходів та витрат підприємства, відображених у звіті) [2, с.325];

А.Б. Борисов вважає фінансовий результат підсумком господарської діяльності підприємства або його підрозділів, приріст (зменшення) вартості власного капіталу (визначаються шляхом співставлення витрат з отриманими доходами) [3, с. 453].

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4] дає таке визначення доходів: це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. Щодо економічної вигоди, то, згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», вона визначається як потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів.

Фінансовий результат – це прибуток або збиток, який отримує господарюючий суб'єкт унаслідок своєї діяльності. Це поняття фінансового результату тісно пов'язане з поняттями прибутків та збитків; уважається, що прибуток є синонімом фінансового результату. Прибуток є основним джерелом

фінансування розвитку підприємства, вдосконалення його техніко-технологічної бази, забезпечення всіх форм інвестування. Вся діяльність підприємства спрямовується на те, щоб забезпечити зростання прибутку або принаймні його стабілізацію на певному рівні.

Але існує проблема класифікації фінансових результатів, яка досліджена у значній кількості наукових праць, проте остаточно не вирішена. Наприклад, економічний термін «нерозподілений прибуток» слід чітко вирізняти з-поміж термінів «балансовий», «валовий» та «загальний» прибуток.

Останніми роками, суперечності стосовно класифікації фінансових результатів усе більше пов'язані з розвитком економічних теорій, зміною методології обліку після введення Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Так, Ю.О. Ночовна та Н.В. Прохар зазначили, що «реформування бухгалтерського обліку в цілому та обліку доходів, витрат і фінансових результатів зокрема торкнулося не тільки термінології, а й порядку визнання доходів і витрат, їх оцінки, класифікації, накопичення на рахунках, закриття на фінансові результати, формування та розподілу прибутку».

Розроблення класифікаційних ознак для обліку фінансових результатів підприємства сприятиме зростанню ефективності організації аналітичного та синтетичного обліку та забезпечить правильність розрахунку фінансового результату, враховуючи, що класифікація повинна відповідати як мінімум двом постулатам: вона має бути теоретично обґрунтованою; застосування її на практиці визначається необхідністю.

На сьогоднішній день нормативно-правові акти, що регламентують порядок визначення результатів діяльності підприємства, не містять класифікації фінансових результатів, що могла б бути використана для створення ефективних інформаційних облікових моделей. Класифікація фінансових результатів, у першу чергу, необхідна для прийняття відповідних рішень користувачами, а тому повинна мати групування за певними ознаками, які підвищать аналітичність отриманої інформації. Визначаючи фінансові результати як різницю між доходами за видами діяльності та відповідними витратами, наближує керівництво суб'єкта господарювання до задоволення як інформаційних потреб користувачів, так і полегшує вибір відповідних методів їх обліку,

контролю, аналізу, детального планування та прийняття відповідних управлінських рішень.

Планом рахунків для обліку фінансових результатів не передбачено рахунок для обліку фінансових результатів від основної діяльності, а це б дало можливість визначення фінансового результату від реалізації кожного виду продукції, товарів, робіт, послуг під час ведення їх аналітики, а тому необхідно запропонувати облік фінансових результатів від основної діяльності вести на рахунку 791, назвавши його «Фінансовий результат від основної діяльності», а не «Фінансовий результат від операційної діяльності»; - фінансовий результат від операційної діяльності, який визначається як результат валового прибутку (збитку), інші доходи за мінусом адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат, пропоную визначати, враховуючи фінансовий результат від основної діяльності, інших операційних доходів (уточнивши, які доходи можна віднести до іншої операційної діяльності) за мінусом інших операційних витрат. І, відповідно, облік таких фінансових результатів необхідно вести на рахунку 792, назвавши рахунок «Фінансовий результат від операційної діяльності».

Це дасть можливість контролю над відповідними доходами та витратами іншої операційної діяльності. Водночас дійсно можна проконтролювати, від якої діяльності на підприємстві будуть більші фінансові результати – від основної чи іншої операційної;

- наступним показником фінансових результатів необхідно передбачити фінансовий результат від фінансової та інвестиційної діяльності, який визначати з урахуванням доходів та відповідних витрат від фінансової та інвестиційної діяльності. Для обліку таких фінансових результатів доцільно передбачити рахунок 793 «Фінансовий результат від фінансової та інвестиційної діяльності», оскільки такі види діяльності не завжди є на підприємстві кожного місяця, і використовуючи аналітичний облік, є можливість його контролю над складниками доходів і витрат за кожним із їх видів;

- для визначення фінансових результатів від іншої діяльності доцільно передбачити рахунок 794, на якому вести облік фінансових результатів не тільки від іншої діяльності, а визначати фінансовий результат від звичайної діяльності, назвавши його «Фінансовий результат від звичайної діяльності», закриваючи на нього в кінці року фінансові результати від різних видів діяльності.

Визначаючи фінансові результати необхідно зазначити, що найбільш інформативною є класифікація фінансових результатів залежно від джерел формування, а саме від видів діяльності: операційної (основної та іншої операційної за видами), інвестиційної, фінансової та іншої.

Також доцільно використовувати класифікацію за періодами формування, що дасть можливість розмежувати господарські операції в часі та просторі та достовірно визначити фінансові результати з

урахуванням витрат, які відносяться до попередніх періодів.

Фінансовий результат діяльності підприємства виражається у зміні величини його власного капіталу за звітний період. Здатність підприємства забезпечити неухильне зростання власного капіталу може бути оцінена системою показників фінансових результатів. Узагальнено найбільш важливі показники фінансових результатів діяльності підприємства представлено у формі № 2 «Звіт про фінансові результати» річної та квартальної бухгалтерської звітності. До них належать: прибуток (збиток) від реалізації; прибуток (збиток) від фінансово-господарської діяльності; прибуток (збиток) звітного періоду; нерозподілений прибуток (збиток) звітного періоду.

Отже, фінансові результати підприємства є головним важелем створення підприємства та його подальшого існування та розвитку, тому облік фінансових результатів посідає особливе місце в бухгалтерському обліку, що вимагає від бухгалтерів уваги та майстерності.

Наведений перелік класифікаційних ознак дасть змогу систематизувати та згрупувати інформацію про доходи, витрати та фінансові результати підприємства, що підвищить результативність та інформативність фінансово-господарської діяльності підприємства. Розроблення спеціальних реєстрів – аналітичних відомостей із бухгалтерського обліку «Фінансові результати за видами діяльності» та в розрізі видів доходів і витрат прискорить як інформаційне забезпечення та контроль, так і узагальнення облікової інформації для задоволення інформаційних потреб різних користувачів. Запропоновані рекомендації з обліку фінансових результатів за їх видами на субрахунках 791, 792, 793, 794 та узагальнення інформації у цілому за рік на рахунку 79 дасть можливість контролю над видами фінансових результатів та полегшить заповнення звіту про фінансові результати. Внесення змін до Звіту про фінансові результати дасть можливість контролю над формуванням доходів, витрат і фінансових результатів за видами діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

- 1.Скасюк Р.В. Сутність і значення фінансових результатів у системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств / Р.В. Скасюк
- 2.Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз:[навч. посіб.] /Ф.Ф. Бутинець.–Житомир:Рута,2003. – 680 с.
- 3.Борисов А.Б Большой экономический словарь / А.Г. Борисов. – М. : Книжный мир, 1999. – 895 с.
- 4.НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07 січня 2013 р. № 73